

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายในเขตพื้นที่ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

Parental Participation in the Development of Preschool Child Development Centers in Nong Rua District, Khon Kaen Province

จิรัชมา มีบ้านแก้ง *

เพ็ญณี แนนธ * *

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 2) ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และ 3) นำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 1) การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจผู้ปกครองของเด็กทั้งหมด 50 คน และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปแบบการสนทนากลุ่มทั้งหมด 40 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$), (S.D. = 0.75) 2) ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กมากที่สุด และ 3) รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ที่ผู้วิจัยนำเสนอภายใต้รูปแบบเชิงระบบนั้น ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 50) เห็นว่าทุกประเด็นที่นำเสนอไป มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในระดั้มาก ยกเว้นประเด็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กเท่านั้นที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ (ร้อยละ 95) เห็นว่ามีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในระดั้น้อย

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this study are to: 1) study parental participation in the development of preschool child development centers under the jurisdiction of local administrative organization in Nong Rua district, Khon Kaen province, 2) investigate the needs of parental participation, and 3) propose a model for increasing parental participation. The study employed mixed method for data collection: 1) Quantitative data collection using survey method with questionnaire interview with 50 parents 2) Qualitative data collection using focus group discussion method including 40 parents. It was found that: 1) the overall parental participation was at medium level ($\bar{X}=3.35$), (S.D.=0.75), 2) the highest aspect in needs for participation of parents was to participate in teachers' work performance, and 3) the model for increasing was proposed under as a System Modal Approach which had been for appropriateness. More than fifty percent of participants in focus group discussion opined a that every activities in the model could be implemented at the very good level. However, ninety percent of participants viewed that participation in teacher' recruitment was the least appropriate for implementation

Keywords : Parental Participation, Preschool Child Development Center, Local Administration

* นักศึกษาลัทธิปริญญาตรีศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

เด็กปฐมวัย (เด็กก่อนเกณฑ์) เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ และนับเป็นต้นทุนทางสังคมที่มีค่ามากที่สุด เด็กช่วงวัยแรกเกิดถึง 5 ปี ระบบประสาทและสมองจะเจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุด คือ ประมาณร้อยละ 80 ของชีวิต เป็นช่วงที่มีอัตราการเจริญเติบโตในทุกด้าน ถือเป็นจังหวะทองของการวางรากฐานการพัฒนาในทุกด้าน การอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่เด็กในวัยนี้ จึงมีความสำคัญมากเนื่องจากเด็กในวัยนี้เป็นวัยเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้ และมีความต้องการที่จะเรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 2) ด้วยเหตุและผลดังกล่าวจึงก่อให้เกิด “ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” ขึ้นมาในชุมชนซึ่งในปัจจุบันอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งดำเนินงานภายใต้มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 ด้าน เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัย (ช่วงอายุ 2-5 ปี) เพื่อเป็นสถานที่สำหรับดูแลเด็กปฐมวัย ให้ความรัก ให้ความอบอุ่น เพิ่มโอกาสให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อม และมีพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัย และจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในสถานการณ์ปัจจุบัน ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างเข้มแข็งระหว่างครอบครัว ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์และฝ่ายต่าง ๆ ในสังคม เพื่อร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพของเด็ก ซึ่งการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองนับว่ามีความสำคัญอย่างมาก ทั้งในด้านการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษา ซึ่งการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในสังคมไทยที่ผ่านมา ถือว่ายังค่อนข้างน้อย พ่อแม่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังคงใช้แนวทางการมีส่วนร่วมแบบเดิม ๆ คือ มาร่วมประชุม ร่วมพัฒนากายภาพของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ และบริจาคทรัพย์สินให้เท่านั้น การมีส่วนร่วมในฐานะหุ้นส่วนทางการศึกษายังคงมีน้อยมาก และศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ส่วนใหญ่ก็ยังไม่เปิดโอกาส ในขณะที่ระบบระเบียบต่าง ๆ ก็ไม่เอื้ออำนวยประโยชน์ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพด้วย (ศูนย์ประสานงานเครือข่ายผู้ปกครองในสถานศึกษา, 2551 : 7) ดังนั้นการพัฒนาการศึกษาของเด็กปฐมวัยจึงมีความจำเป็นยิ่ง ที่หลายภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐและชุมชน ควรมีบทบาทช่วยเหลือครอบครัว และโดยเฉพาะการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สนับสนุนให้สถานศึกษาทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเด็ก และร่วมประสานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมเด็ก รวมทั้งร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแบบฝึกหัด เสนอแนวทางจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน และสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่มีความสุขจากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพการณ์มีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน รวมทั้งศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย พร้อมทั้งนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบในการมุ่งไปสู่การเรียนรู้ของเด็กเพื่อเป็นการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในเรื่องของมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และนำเสนอข้อเสนอนี้สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์มีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบในการมุ่งไปสู่การเรียนรู้ของเด็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินงานวิจัย 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) สภาพการณ์มีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 2) ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้กำหนดรายละเอียดไว้ดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของเด็กที่ศึกษา ภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ 10 ตำบล ภายในอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ เลือกแบบเจาะจงโดยกำหนดคุณสมบัติให้เป็นผู้ปกครองที่มีบุตรหลานศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งละ 5 คนในเขตพื้นที่ 10 ตำบล ภายในอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 แห่ง ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 50 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการสังเคราะห์แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และได้กำหนดให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) เกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความเป็นจริงเกี่ยวกับสภาพการณ์มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นคำถามปลายปิด ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

1.3.2 ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดในการตอบแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจ

1.3.3 เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของข้อมูลที่ได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน ก่อนที่จะนำมาวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูลต่อไป

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS For Windows (Statistical Package for the Social Sciences for Windows) รวมทั้งการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามขั้นตอนดังนี้

1.4.1 ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

1.4.2 ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการณ์มีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 ด้านต่อไปนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านวิชาการ

3) ด้านกิจกรรม และ 4) ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้ววิเคราะห์ค่าน้ำหนักของคะแนนที่เป็นค่าเฉลี่ยตามช่วงของคะแนนแต่ละช่วง โดยพิจารณาคะแนนจากอันตรภาคชั้น

1.4.3 ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเรื่องความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ในการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้กำหนดรายละเอียดไว้ดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากร ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ คือ 1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) หัวหน้าส่วนการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 3) ครูผู้ดูแลเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ 10 ตำบลภายในอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ เลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติให้เป็น 1) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งละ 1 คน 2) หัวหน้าส่วนการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งละ 1 คน และ 3) ครูผู้ดูแลเด็กแห่งละ 2 คนภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ 10 ตำบลภายในอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 แห่ง ซึ่งได้กลุ่มการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 10 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 40 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้วิจัยนำเสนอขึ้น

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ในการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2.3.2 รวบรวมข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ รายชื่อ ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์และแจ้งวันที่ เวลา และสถานที่ในการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ

2.3.3 การจัดเตรียมการทำสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การเตรียมสถานที่ จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น คือ เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม เครื่องบันทึกเสียง ถ่าน สมุดบันทึก ดินสอ เครื่องดื่ม และอาหารว่าง

2.3.4 ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามวันและเวลาที่กำหนด

2.3.5 เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ และตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของข้อมูลที่ได้ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนก่อนที่จะนำมาวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูลต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.4.1 ถอดข้อมูลจากที่ได้จากการบันทึกเสียง และจากการจดบันทึกในการสนทนากลุ่ม รวมทั้งแบบประเมินพิจารณาความเหมาะสมออกมาเป็นเนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

2.4.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อยืนยันความเป็นไปได้ของรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4.3 สรุปข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ เพื่อนำเสนอผลการศึกษาต่อไป

สรุปผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการศึกษาแยกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้ดังนี้

1. สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$), (S.D.=0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือ สูงสุด คือ ด้านกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.49$), (S.D. = 0.72) รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.48$), (S.D. = 0.70) ด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.23$), (S.D. = 0.70) และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$), (S.D. = 0.87) ตามลำดับ โดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ คือ การรายงานและสอดส่องดูแลความประพฤติของเด็ก ให้ครูผู้ดูแลเด็กทราบอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$), (S.D. = 0.93) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในด้านนี้ คือ มีส่วนร่วมเป็นกรรมการร่วมในการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กและบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=1.82$), (S.D. = 0.72)

1.2 ด้านวิชาการ เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นรายประเด็น พบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ คือ การติดตามสอบถามผลการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กกับครูผู้ดูแลเด็กอยู่เสมออยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$), (S.D. = 0.55) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในด้านนี้ คือ การเข้าร่วมเป็นวิทยากรท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.02$), (S.D. = 0.76)

1.3 ด้านกิจกรรม เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นรายประเด็น พบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ คือ การเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ที่ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์จัดขึ้น อาทิ กิจกรรมวันพ่อ กิจกรรมวันแม่ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.96$), (S.D. = 0.19) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในด้านนี้ คือ สนับสนุนการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้เด็กอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$), (S.D. = 0.77)

1.4 ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นรายประเด็น พบว่าประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ คือ การฝึกสุขนิสัยให้เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและมีพฤติกรรมที่ถูกสุขลักษณะ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.90$), (S.D. = 0.30) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในด้านนี้ คือ มีส่วนร่วมจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.42$), (S.D. = 0.78)

2. ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งแบ่งความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านวิชาการ 3) ด้านกิจกรรม และ 4) ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย
 สรุประเบียบโดยรวมทั้ง 4 ด้านที่ผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรก ดังนี้

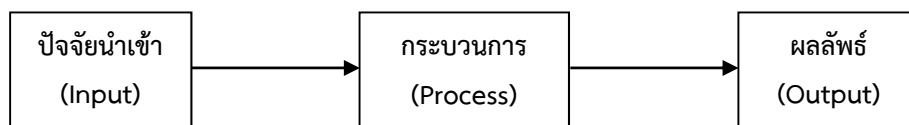
2.1 ผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็ก และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก
 เพราะเนื่องจากปัจจุบันการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็ก เป็นหน้าที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ผู้ปกครองหลายท่าน
 จึงอยากมีส่วนร่วมในการเลือกครูผู้ดูแลเด็ก เพราะลูกหลานอยู่ในวัยการเรียนรู้ มีพัฒนาการในทุกด้าน และต้องการการพัฒนา
 อย่างเต็มที่ ซึ่งผู้ปกครองหลายคนมีความคิดเห็นว่าครูผู้ดูแลเด็กจำนวนไม่น้อย ไม่ได้จบการศึกษาโดยตรงในการสอนเด็กปฐมวัย
 และปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น ไม่ใส่ใจดูแลเด็กเท่าที่ควร หากมีการเปิดโอกาสให้ประเมินผลการปฏิบัติงาน
 ของครูผู้ดูแลเด็กจะได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ (จำนวน 18 คน)

2.2 ผู้ปกครองอยากมีส่วนร่วมในการติดตามผลการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง ทั้งความพร้อม
 ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญาของเด็กอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามวัย และเห็นว่าควรมีการจัดทำเกณฑ์
 เพื่อวัดผลการเรียนรู้ของเด็กในด้านต่าง ๆ เพื่อจะได้รู้ว่าเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการแต่ละด้านเป็นอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้นำไปสู่
 การปรับเปลี่ยนแผนการสอนและวิธีการสอน (จำนวน 16 คน)

2.3 ผู้ปกครองอยากให้มียุทธศาสตร์ขององค์กร แลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมของเด็ก ระหว่างการอยู่ที่บ้าน
 และอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการประชุมผู้ปกครองประจำเดือน
 หรือการมีจดหมายแจ้งข่าว รวมถึงการบอกพูดคุยกับผู้ปกครองโดยตรง เมื่อได้มีการพบปะกันเพื่อที่จะได้ร่วมช่วยกันแก้ไขปัญหา
 ของพฤติกรรมเด็กที่ไม่เหมาะสมกับวัย พร้อมทั้งให้ครอบครัวเป็นฐานการพัฒนาการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี และอีกประเด็น คือ
 ผู้ปกครองอยากมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการเกิดอุบัติเหตุในระหว่างการเล่นกลางแจ้งของเด็ก เพราะในปัจจุบันลูกหลาน
 กลับมาที่บ้านมีรอยฟกช้ำเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่เสมอ สาเหตุมาจากการเล่นที่สนามเด็กเล่นแล้วเกิดอุบัติเหตุระหว่างเล่น หรือการเล่น
 กับเพื่อนรุนแรงเกินไป หากมีคนช่วยดูแลและระมัดระวังเพิ่มมากขึ้น จะช่วยลดปัญหาในเรื่องนี้ได้ (จำนวน 15 คน)

3. รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบในการมุ่งไปสู่การเรียนรู้ของเด็กที่ผู้วิจัยได้บูรณาการและนำเสนอภายใต้รูปแบบเชิงระบบ
 (System Approach) ดังต่อไปนี้

ปัจจัยนำเข้า (Input)

เตรียมความพร้อมของผู้ปกครอง สร้างความตระหนักมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม ให้ความรู้เกี่ยวกับการมี
 ส่วนร่วม แจ้งวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วม แจ้งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ หากผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา
 ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมทั้งแบบทางการ
 และไม่เป็นทางการในลักษณะต่าง ๆ คือ การเข้าร่วมประชุม ร่วมวางแผน ออกความเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น
 ร่วมเป็นคณะกรรมการ ช่วยประสานงาน ชักชวน ประชาสัมพันธ์ ประเมิน ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข และการสร้างเครือข่าย

กระบวนการ (Process)

ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาและส่งเสริมเด็กในการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ

1. ด้านการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ ร่วมการประชุมรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ร่วมประชุมเพื่อรับทราบแผนการปฏิบัติงานประจำปี เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกและประเมินผลการปฏิบัติงานครูผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรอื่น ๆ ที่ปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้รายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณต่าง ๆ และร่วมเป็นกรรมการร่วมกำกับ ติดตาม และประเมินการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ตามแผนการใช้จ่ายของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ เข้าร่วมประชุมผู้ปกครอง และเข้ามามีส่วนร่วมประเมินศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ประจำปี
2. ด้านวิชาการ มีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ ร่วมเป็นวิทยากรท้องถิ่น ร่วมจัดทำหลักสูตร กำหนดขอบข่าย และแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดทำเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของเด็ก และจัดหาและจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยสำหรับเด็ก
3. ด้านกิจกรรม มีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ เข้ามามีส่วนร่วมวางแผนกิจกรรม ควบคุม และประเมินความสำเร็จในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและกิจกรรมนอกสถานที่ ส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และกิจกรรมกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ผู้ปกครอง และตัวเด็ก รวมทั้งจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ หรือช่วยเหลือชุมชน
4. ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย มีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ มีส่วนร่วมจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศและการจัดพื้นที่ใช้สอย ปรับปรุง พัฒนาอาคารสถานที่ รวมทั้งการเฝ้าระวังการเกิดอุบัติเหตุในระหว่างการเล่นกลางแจ้งของเด็ก รวมถึงร่วมในการประกอบอาหารให้เด็ก จัดเมนูสุขภาพในแต่ละวัน และร่วมป้องกันและควบคุมโรคต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์

ผลลัพธ์ (Output)

การเรียนรู้ของเด็กที่มุ่งไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ในทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เพื่อเตรียมความพร้อมขั้นพื้นฐานประถมศึกษาในอนาคต

จากการประเมินพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองของเด็กในการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้วิจัยเสนอขึ้นนั้น ในรูปแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ (มากกว่าร้อยละ 50) ได้แสดงความคิดเห็นว่าทุกประเด็นที่ได้นำเสนอไปมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในระดั้มาก ยกเว้นประเด็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ที่ผู้ร่วมการสนทนากลุ่มส่วนใหญ่ (ร้อยละ 95) ได้แสดงความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในระดั้มน้อย ด้วยให้เหตุผลว่า ในปัจจุบันการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กและบรรจุแต่งตั้ง เป็นภารกิจของทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนกลาง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) ซึ่งเป็นการบริหารจัดการภายใน ในการสอบคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ โดยการเลือกตามวุฒิการศึกษาและคุณสมบัติตรงตามระเบียบและเกณฑ์ที่วางไว้ และเหตุผลอีกประการหนึ่ง คือ ครูผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติหน้าที่ภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในปัจจุบัน ปฏิบัติงานในตำแหน่งครูผู้ดูแลเด็กเป็นระยะเวลาอันนานและได้บรรจุแต่งตั้งจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว และต้องปฏิบัติภารกิจในการดูแลเด็กจนกว่าจะเกษียณอายุราชการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันจึงไม่มีการเปิดสอบคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กบ่อยครั้งนัก ซึ่งในส่วนของผู้ปกครองได้ทำหน้าที่ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในรูปแบบการตอบแบบประเมินความพึงพอใจครูผู้ดูแลเด็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นศูนย์จัดทำขึ้นเท่านั้น

อภิปรายผล

จากการศึกษา และทบทวนวรรณกรรมประกอบกับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลโดยจำแนกประเด็นที่น่าสนใจ ในการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

1. สภาพการณ์มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการศึกษาสภาพการณ์มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการณ์มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน (ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านกิจกรรม และด้านสภาพแวดล้อม และความปลอดภัย) อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งเกิดมาจากสาเหตุหลายประการ อาทิเช่น ผู้ปกครองไม่มีความรู้ ไม่มีความเข้าใจ ไม่ให้ความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอนุพล ฆาณะสารวุฒิ (2556 : 79) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน สันติศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองไม่มีความรู้ ไม่มีความเข้าใจ ไม่ทราบในเรื่องการมีส่วนร่วมต่าง ๆ รวมทั้งผู้ปกครองไม่มีความพร้อมหรือมีภาระหน้าที่มาก และโรงเรียนก็มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองน้อยด้วย ซึ่งจากการอภิปรายผลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ดังนั้นหลายภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก และชุมชน ควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบลักษณะต่าง ๆ อย่างจริงจัง จึงจะทำให้สามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ไปสู่มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่วางไว้ได้

2. ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น พบว่าประเด็นที่ผู้ปกครองต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็ก และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก เนื่องจากปัจจุบันการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กเป็นหน้าที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ผู้ปกครองหลายท่านจึงอยากมีส่วนร่วมในการเลือกครูผู้ดูแลเด็ก เพราะลูกหลานอยู่ในวัยการเรียนรู้ มีพัฒนาการในทุกด้าน และต้องการพัฒนาอย่างเต็มที่ ซึ่งผู้ปกครองหลายคนมีความคิดเห็นว่าครูผู้ดูแลเด็กจำนวนไม่น้อยไม่ได้จบการศึกษาโดยตรงในการสอนเด็กปฐมวัย และปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น ไม่ใส่ใจดูแลเด็กเท่าที่ควร หากมีการเปิดโอกาสให้ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กจะได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชนิด หอมเมือง (2554 : 75) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนเตย ผลการศึกษาพบว่าการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบปัญหาที่สำคัญ คือ บุคลากรครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตลอดทั้งไม่ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีที่ตรงสาขาปฐมวัย ดังนั้นจึงขาดความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ไม่เข้าใจหลักจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยเท่าที่ควร จึงขาดทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งจากการอภิปรายผลข้างต้นจะเห็นได้ว่าครูผู้ดูแลเด็กมีบทบาทสำคัญอย่างมาก ต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ดังนั้นการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็กที่มีคุณวุฒิ และคุณสมบัติที่ครบถ้วนมีความจำเป็นเป็นอย่างมากในการเรียนการสอนในปัจจุบัน อีกทั้งหากมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่องเป็นเรื่องที่สมควรทำเป็นอย่างยิ่ง

3. รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการศึกษาค้นคว้า และเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการณ์มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนา

ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้บูรณาการและนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้รูปแบบเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งเริ่มจากขั้นปัจจัยนำเข้า (Input) คือ เตรียมความพร้อมของผู้ปกครอง สร้างความตระหนักมีจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม ให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แจ้งวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วม แจ้งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ หากผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการในลักษณะต่าง ๆ คือ การเข้าร่วมประชุม ร่วมวางแผน ออกความเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น ร่วมเป็นคณะกรรมการ กรรมการ ช่วยประสานงาน ชักชวน ประชาสัมพันธ์ ประเมิน ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข และการสร้างเครือข่าย ไปถึงขั้นดำเนินการ (Process) คือ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาและส่งเสริมเด็กในการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ในกระบวนการทั้ง 4 ด้าน (ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านกิจกรรม และด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย) และนำไปสู่ผลลัพธ์ (Output) นั่นคือ การเรียนรู้ของเด็กที่มุ่งไปสู่การพัฒนา การเรียนรู้ในทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เพื่อเตรียมความพร้อมขั้นขั้นประถมศึกษา ในอนาคตนั้น มีความแตกต่างกับงานวิจัยของสรวดี เพ็งศรีโคตร (2554 : 66) ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่าได้พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและแนวคิด ได้แก่ การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนและการมีข้อตกลงร่วมกันในการทำงานระหว่างโรงเรียน กับผู้ปกครอง 2) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาเด็ก พัฒนาผู้ปกครองและพัฒนาโรงเรียน 3) ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มี 2 แบบ ได้แก่ แบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการ 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผล 5) บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอาสาสมัคร ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้านการร่วมมือกับชุมชน ซึ่งกล่าวโดยสรุปจากการอภิปรายผลข้างต้น จากที่ผู้วิจัยได้บูรณาการและนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้รูปแบบเชิงระบบ (System Approach) นั้น ซึ่งการนำรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยได้เสนอขึ้นไปใช้วางแผน ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของเด็ก เพื่อรองรับภารกิจในการผลิตเด็กปฐมวัยให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแล้วนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการดูแล กำกับ ติดตามการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ร่วมกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นครูผู้ดูแลเด็ก หรือบุคลากรอื่น ๆ ที่ปฏิบัติงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ และอีกความร่วมมือที่สำคัญคือผู้ปกครองรวมทั้งตัวเด็กเองด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของเด็กก่อนเกณฑ์ (เด็กปฐมวัย) จะต้องเตรียมความพร้อม สร้างความตระหนัก สร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของผู้ปกครอง ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งต้องปรับตามความเหมาะสมของบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ไม่ว่าจะเป็นสภาพสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ จึงจะสามารถดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา และการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สำเร็จ

1.2 ผู้ศึกษาวิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลแล้วพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในเขตพื้นที่อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น บางแห่งยังไม่มีพื้นที่เป็นของตนเองและตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ภายในบริเวณวัด บางแห่งไม่มีกำแพงล้อมรอบศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ และบางแห่งจำนวนครูผู้ดูแลเด็กยังน้อยเมื่อเทียบกับอัตราเด็กทำให้การดูแลเอาใจใส่ไม่ทั่วถึง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาแก้ไขปัญหาที่พบเพื่อปรับปรุงและพัฒนาจัดการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ให้เกิดประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนรู้ของเด็กเพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับภารกิจในการผลิตเด็กก่อนเกณฑ์ (เด็กปฐมวัย) ซึ่งเป็นต้นทุนทางสังคมที่มีคุณค่าต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นกับเด็กก่อนเกณฑ์ (เด็กปฐมวัย) หลังใช้การใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 ศึกษาและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ปกครองให้มีความพร้อม ความรู้ ความเข้าใจในการส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กก่อนเกณฑ์ (เด็กปฐมวัย)

2.3 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อสรุปผลการศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวางและลุ่มลึกยิ่งขึ้น ควรมีการทำการศึกษาวิจัยกับศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างจังหวัดหรือเขตอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2558, จาก <http://netra.lpru.ac.th/~uraiwan/text/kg%202546.pdf>
- กรมสามัญศึกษา. (2542). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2553). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2558, จาก www.muangchoom.go.th/_files/data/data_LEdIBIPs.pdf
- ชนิด หอมเมือง. (2554). *การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนเตย*. รายงานการศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศูนย์ประสานงานเครือข่ายผู้ปกครองในสถานศึกษา. (2551). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในประเทศไทย*. *วารสารการศึกษาไทย*, 5(50), 18-20.
- สรวาดิ เพ็งศรีโคตร. (2554). *รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย*. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและการพัฒนาสังคม คณะศึกษาศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนุพล ฆานะสารวุฒิ. (2556). *ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรทัย ก๊กผล. (2546). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.
- อุดม เหลืองสอด. (2545). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านแก้ววิทยา จังหวัดกาญจนบุรี*. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.